

सांख्यसर्वत्वमाहार्धेन संवत्येति सर्वकार्यजातविद्यदादिकंसंख्यप्रविलाप्य कुत्रनिजदेहेकारणाल्मनिसंस्थासमामिर्यस्यसतथाकृत्वा स्वयमपिकारणत्वाप्सुनिर्विशेषचिन्मात्रेशेतेलीनोभवति जगदंतराला
नारायणः सर्वप्रत्यग्भूतः एतेनयोयमायावीजजन्मादिहेतुः ससर्वेषांप्रत्यग्भूतइश्वरश्चिन्मात्रेलायतइतिनिर्विशेषब्रह्माद्वैतमुक्तंभवति ॥ ११६ ॥ इतिशांति०मोक्ष०नै०भा०एकाधिकत्रिशततमोऽ
ध्यायः ॥ ३०१ ॥ ॥ ७ ॥ त्वंपदार्थशोधकौसांख्ययोगावुक्तातस्यपारमार्थिकंतस्यदार्थत्वंतत्त्वंकुंअक्षरंध्रुवमेवोक्तमित्यादिनतितस्यदार्थस्वरूपमुपक्षिप्तंतद्विवरणायाव्रजे किंतदक्षरमित्या

॥१९८॥

संख्यसर्वनिजदेहसंस्थं कृत्वाप्सुरेतेजगदंतराला ॥ ११६ ॥ इतिश्रीमहाभारतेशांति०मोक्ष०सांख्यकथनेएकाधिकत्रिशततमोऽध्यायः ॥ ३०१ ॥
युधिष्ठिरउवाच किंतदक्षरमित्युक्तंयस्मान्नावर्ततेपुनः ॥ किंचतत्क्षरमित्युक्तंयस्मादावर्ततेपुनः ॥ १ ॥ अक्षरक्षरयोर्व्यक्तिंमृच्छाम्यरिनिषूदन ॥ उपलब्धं
महाबाहोतत्त्वेनकुरुनंदन ॥ २ ॥ त्वंहिज्ञाननिधिविप्रैरुच्यसेवेदपारगैः ॥ ऋषिभिश्चमहाभागैर्यतिभिश्चमहात्मभिः ॥ ३ ॥ शेषमल्पंदिनानांतेदक्षिणायनभा
स्करे ॥ आवर्तेभगवत्यर्केगंगासिपरमांगतिं ॥ ४ ॥ त्वयिप्रतिगतेश्रेयःकुतःश्रोष्यामहेवयं ॥ कुरुवंशप्रदीपस्त्वज्ञानदीपेनदीप्यसे ॥ ५ ॥ तदेतच्छ्रोतुमि
च्छामित्वत्तःकुरुकुलोद्दह ॥ नतप्यामीहराजैर्द्रष्टृष्वन्नमृतमीदृशं ॥ ६ ॥ भीष्मउवाच अत्रतेवर्तयिष्यामिइतिहासंपुरातनं ॥ वसिष्ठस्यचसंवादंकराल
जनकस्यच ॥ ७ ॥ वसिष्ठंश्रेष्ठमासीनमृषीणांभास्करद्युतिं ॥ पप्रच्छजनकोराजाज्ञानैःश्रेयसंपरं ॥ ८ ॥ परमध्यात्मकुशलमध्यात्मगतिनिश्चयं ॥ मैत्रावरु
णिमासीनमभिवाधकृतांजलिः ॥ ९ ॥ स्वक्षरंप्रश्रितंवाक्यंमधुरंचाप्यनुत्त्वणं ॥ पप्रच्छर्षिवरंराजाकरालजनकःपुरा ॥ १० ॥ भगवन्श्रोतुमिच्छामिपरंब्रह्म
सनातनं ॥ यस्मान्नपुनरावृत्तिमानुवर्तितमनीषिणः ॥ ११ ॥ यच्चतत्क्षरमित्युक्तंयत्रेदंक्षरतेजगत् ॥ यच्चाक्षरमितिप्रोक्तंशिवंक्षेम्यमनामयम् ॥ १२ ॥

दि व्यक्तिविवेकतत्त्वेनयाथात्म्येनउपलब्धपृच्छामीतिद्वयोःसंबंधः ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ करालनामाजनकःकरालजनकस्तस्य ॥ ७ ॥ ८ ॥ कुशलंऊहापोहसमर्थं गतिरनुभवस्तेननिश्च
योस्यास्तीति तथा अध्यासेपरोक्षापरोक्षोभयविधज्ञानवंतमित्यर्थः मैत्रावरुणिमित्रावरुणयोर्दीक्षितयोरुर्वशीमन्सरसंदृष्ट्वावासीवरेकुंजरेतोपतत्तोगस्यवसिष्ठावजायेतामितिबहुचानांसनुक्रमणिकायांत
स्यमैत्रावरुणित्वमुक्तं ॥ ९ ॥ प्रश्रितंविनीतं मधुरंअर्थतः अनुत्त्वणंकुतर्कहीनं ॥ १० ॥ ११ ॥ यच्चेति यच्चाक्षरेक्षरतेलवणोदकवह्नीयते एतेनक्षराक्षराशब्दप्रवृत्तिनिमित्तेदर्शिते शिवंआनंदरूपं क्षेम्यंसं
सारमोचकं यतःअनामयंनिर्द्वंद्वं ॥ १२ ॥

म.भा.टी.